

Мр Предаг Вуковић,
Мр Славица Арсић,
Светлана Рољевић,
Институт за економику пољопривреде, Београд

СТАЊЕ И УСЛОВИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА У БАЊИ ВРУЈЦИ¹

Апстракт

Бројни термални извори са којима Србија обилује пружају основ за планирање развоја бањског туризма. Једна од потенцијално врло атрактивних је и Бања Врујци, која је за сада туристички не довољно и не адекватно туристички искоришћена. Сместена у општини Мионица, бања је до сада била препуштена стихијском развоју, без јасне политике туристичког развоја, као и одсуства сваког маркетинг и менаџмент приступа развоју туризма на нивоу дестинације. Такође простор бање је оптерећен бројним не решеним правно имовнским питањима. Све ове чињенице утицале су да туризам не пружа ефекте какве би објективно на основу расположивих ресурса могао.

У раду су идентификовани туристички ресурси Бање Вруци на основу којих су дате и одговарајуће препоруке за могућа стратешка опредељења у њеном будућем развоју.

Кључне речи: туризам, ресурси, дестинација, бања, инвестиције

STATE AND CONDITIONS FOR TOURIST DEVELOPMENT AT THE SPA VRUJCI

Abstract

Numerous thermal springs which abounds Serbia provided the basis for planning the development of spa tourism. One of the potentially very attractive is also Spa Vrujci, which is currently not enough and do not adequately properly used. Located in the Municipality of Mionica, the spa has been left to chaotic development, with no clear policies for tourist development, as well as the absence of any marketing and management approaches at the destination. All these facts affected the tourism that does not give effect to any objective based on the available resources that could be.

In the paper work was identified the tourist resources of Spas Vrujci on the basis which could make appropriate recommendations for possible strategic goals in its future tourist development.

Key words: Tourism, resources, destination, spa, investments

¹ Рад је део истраживања на пројекту „Мултифункционална пољопривреда и рурални развој у функцији прикључења Републике Србије у ЕУ“ – 149007 Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије.

Увод

Општина Мионица у којој је Бања Врујци лоцирана се налази у западном делу Републике Србије. Граничи се са општинама Ваљево, Пожега, Горњи Милановац, Љиг и Лајковац. Подручје општине, према организацији послова републичке управе по окрузима, припада Колубарском округу. Веза општине Мионица са Београдом остварује се регионалним путним правцима: Дивци-Мионица-Љиг и Жупањац-Боговођа-Мионица-Дивчибаре. Територијом општине протичу четири реке: Колубара, Лепеница, Топлица и Рибница. Иначе општина припада сливу реке Колубаре и има укупно 206 км водених токова.

Према важећем просторном плану, Мионица обухвата простор од 329,5 km² (32.939 ha). Постојећи начин коришћења земљишта условљен је морфолошким, педолошким и хидролошким карактеристикама терена, што резултира претежно пољопривредном наменом на 61,47 % територије Општине. Локација центра општине је на обалама реке Рибнице, десне притоке Колубаре, 7 km југоисточно од пута Ваљево-Београд и железничке пруге Београд-Бар, 19 km источно од Ваљева и 85 km југозападно од Београда. Центар општине се налази се на надморској висини од 200 м. У општини постоји 36 насеља у којима према попису из 2002 године живи укупно 16.500 становника.

1. Остварена динамика туристичког промета

Према расположивим статистичким подацима приметно је да на подручју општине Мионица као и у самој Бањи Врујци расте број туриста. У периоду од 2000-2008. године укупан број туриста је растао по просечној стопи од 5,86%, при чему су домаћи туристи су остварили раст по просечној стопи од 5,65%, а страни посетиоци по просечној стопи од 5,49 %. Број ноћења није пратио ту динамику тако да код ноћења имамо смањење код укупног броја туриста за близу 14% а код домаћих за 16%. Једино је код страних туриста забележено повећање броја ноћења по просечној стопи 7,11%. Оваква динамика кретања туристичког промета је утицала и да се смањи број просечних ноћења као и број просечних дана задржавања на овом подручју.

У табелама 1. и 2. дати су обим и динамика туристичких кретања на подручју општине Мионица односно Бање Врујци – насељу Горња Топлица, у периоду 2000–2007. године. Насеље Горња Топлица (Бања Врујци) је највеће туристичко место на подручју општине Мионица и уједно “окосница” укупног туристичког развоја.

Табела 7.1. Туристичка кретања у периоду 2000–2005. на подручју општине Мионица

Година	Туристи			Ноћења туриста			Просечан број ноћења туриста	
	свега	домаћи	страни	свега	домаћи	страни	домаћи	страни
2000	7.835	7.557	278	54.007	52.825	1.182	7,0	4,3
2001	7.757	7.388	369	44.580	43.259	1.321	5,9	3,6
2002	8.408	8.083	325	48.510	47.173	1.337	5,8	4,1
2003	7.949	7.639	310	40.178	38.798	1.380	5,1	4,5
2004	9.881	9.536	345	41.327	40.173	1.154	4,2	3,3
2005	10.331	9.975	356	43.050	41.703	1.347	4,2	3,8
2006	7.949	7.639	310	40.178	38.798	1.380	5,1	4,5
2007	12.359	11.726	633	46.961	44.873	2.088	3,8	3,3

Извор: Републички завод за статистику, публикација „Општине у Србији“ за године 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 год.

Напомена: Просечан број ноћења туриста израчунат је дељењем броја ноћења са бројем туриста. Пошто се туриста региструје у сваком месту где борави, то у случају промене места долази до његовог поновног исказивања, односно дуплирања. Стога је, вероватно, и просечан број ноћења туриста, израчунат на овај начин, мањи од стварног.

Табела 2. Ноћења туриста у Бањи Врујци – Горња Топлица

Година	Туристи			Ноћења туриста			Просечан број ноћења туриста	
	свега	домаћи	страни	свега	домаћи	страни	домаћи	страни
2000	7.805	7.527	278	53.647	52.465	1.182	7,0	4,3
2001	7.712	7.343	369	44.180	42.859	1.321	5,8	3,6
2002	8.366	8.041	325	48.147	46.810	1.337	5,8	4,1
2003	7.934	7.624	310	40.028	38.648	1.380	5,1	4,5
2004	9.866	9.521	345	41.202	40.048	1.154	4,2	3,3
2005	10.331	9.975	358	43.050	41.703	1.347	4,2	3,8
2006	13.011	12.600	411	59.399	57.943	1.456	4,6	3,5
2007	12.359	11.726	633	46.961	44.873	2.088	3,8	3,8

Извор: Републички завод за статистику, публикација „*Општине у Србији*“ за године 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 год.

Напомена: Просечан број ноћења туриста израчунат је дељењем броја ноћења са бројем туриста. Пошто се туриста региструје у сваком месту где борави, то у случају промене места долази до његовог поновног исказивања, односно дуплирања. Стога је, вероватно, и просечан број ноћења туриста, израчунат на овај начин, мањи од стварног.

При разматрању динамике туристичког промета у општини Мионица, а посебно на подручју Бање Врујци – Горња Топлица, треба имати у виду одређене чињенице:

- 1) на овом подручју има пуно викендица и њихових власника који бораве ту у сезонској динамици.
- 2) У сезони (летњи месеци) постоји велики број дневних посета дестинацији Бање Врујци из околних градова (Ваљево, Београд, Горњи Милановац итд) које званична статистика не региструје, као и викенд посета (ноћење са дороучком), а које се бележе у приватном смештају.

Обзиром да на простору Бање као и општине Мионица за сада не постоји турист – биро, а Туристичка организација Рибнице не прати на адекватан начин ове посете објективна слика о броју посета се не може добити. На основу увида у ситуацију на терену може се поставити питање довољности смештајних капацитета овог подручја и потреба туристичке тражње. Чињеница је да на овом подручју у приватном смештају постоји више од 20 домаћинстава која се баве туристичком делатношћу. Та домаћинства располажу са око 150 соба и око 300 лежаја што и није мало за неке почетне кораке. Али тај приватни смештај који можемо назвати сеоским смештајним капацитетима нису у највећем броју ни организовани, а ни опремљени према потребним стандардима пословања у овој делатности.

2. Расположиви смештајни капацитети

На читавом простору општине постоји одређен број смештајних капацитета, како хотела и мотела, тако и објеката у приватном смештају. Детаљна структура смештајних капацитета на подручју општине Мионица дата је у табели 3.

Табела 3. Смештајни капацитети општине Мионица – Бање Врујци

Р. бр.	Назив	Број соба	Број лежајева	Категорија	Додатни садржаји - апартмани	Прос. дужина боравка
I. ХОТЕЛИ И МОТЕЛИ						
1.	хотел „Врујци“	92	220	3 категорија	5 апартмана 10 лежајева	6
2.	хотел „Вода Вода“	17	33	У току	1 апартман 1 лежај	5 – 10
3.	„Термоелектро“ радничко одмаралиште	26	52	–	9 апартмана 36 лежајева	7
4.	мотел „Ђурић	12	32	У току	–	5 – 10
II ПРИВАТНИ СМЕШТАЈ						
A. насеље Кључ						
1.	Етно центар и ресторан „Кључ раја“, власник Влајко Вуковић	5	10	У току	Рибњак (у плану воденица, базен, спортски терени, вајати, сојенице, завичајни музеј)	3-4
2.	Етно домаћинство породице Текић	3	6-9	-	2 апартмана (по 2 собе+кухиња+купатило), вајат (у плану рибњак, спортски терени)	2-3
Б. насеље Горњи Лајковац						
1.	Етно центар Гора породица Рабеновић	2(6+2)	20-30	У току	2 апартмана + вајат	7-14
В. насеље Попадић						
1.	Драгоје Томић	3	15	2	–	6 – 10
2.	Момчиловић Томислав	8	16	2	1 апартман, 1 категорија	3
3.	Росић Весна	2	4	3	1 апартман, 10 лежајева	7 – 10
4.	Пешовић Радослав	4	7	–	–	7 – 8
5.	Миломирка Васиљевић	3	6	3	–	6 – 7
6.	Голубовић Селимир	4	9	2	–	4
7.	Благоје Ангеловски Вила „Шах“	4	8	1	–	5 – 8
8.	Зорица Хаутман	8	16	1	–	5 – 7
9.	Милка Павловић	8	21	2	–	5 – 6
Г. насеље Горња Топлица – Берковац						
10.	Радован Крстић	8	16	–	–	10
11.	Братислав Ковачевић	15	30	1 и 2 категорија	–	5 – 7
12.	Светозар Ковачевић	9	27	–	18 апартмана, 50 лежајева	5 – 20

13.	Живана Атананасовски	8	23	1	-	5
14.	Биљана Средојевић	6	6	-	-	5-7
15.	Гордана Богдановић	2	5	2	-	7-10
16.	Драган Павловић	4	8	-	-	-
17.	Радован Николић	-	-	-	6 апартмана, 12 лежајева	5-7
18.	Здравко Кондић Вила „Кондић“	8	17	1 и 2 категирија	-	6
19.	Дејан Ковачевић	-	-	-	1 Камп јединица	10-15
20.	Саша Луковић	3	6	-	-	-
Д. насеље Осеченица						
1.	Сретен Рашевић	4	12	-	-	3-4
Ђ. насеље Робаје						
1.	Саша Бојиновић	4	8	-	-	3-4

Извор: Истраживање Института за економику пољопривреде, Београд спроведено у периоду септембар – децембар 2007. године и подаци Туристичке организације Рибница.

Из табеле се може закључити да евидентирани капацитети у сеоском туризму у највећој мери припадају 2. и 3. категорији. Међутим промет у њима се одвија стихијски, по познанству или препоруци и пласман овог вида смештаја није организован на адекватан начин.

У односу на потенцијалну тражњу, структура и квалитет смештајних капацитета све мање одговарају њеним потребама. Ово нарочито у случају повећане тражње која би адекватном маркетинг акцијом бројне туристе привукла, како у Бању Врујце, тако и у бројна села на читавом простору општине Мионица.

Смештајни објекти и квалитет услуга који се пружа у њима су полазна основа и претпоставка сваког туристичког развоја и уједно најважнији елемент туристичке понуде, који има пресудан утицај на утисак гостију о дестинацији. Због овога се са правом може рећи да је ово основа без које је свака прича о будућем развоју туризма излишна. Као пример може послужити некад атрактивно одмаралиште „Термо електра“ које се сада налази у веома лошем стању, док је у постојећи хотел „Врујци“ већ нешто уложено од инвестиционих средстава, али би могао да буде и у бољем стању. Процеси приватизације и решавања имовинско-правних односа су у току, што у највећем броју случаја управо долази до запуштања постојећих капацитета и скоро потпуног прекида у раду. Можемо се надати да ће се ови проблеми ускоро решити и да ће нови власници пронаћи мотив за улагање у адаптацију и реновирање постојећих објеката.

У Бањи Врујци се већ увелико граде значајни смештајни капацитети који ће бити у функцији новог концепта *сна центра*, који ће осим лечилишне функције имати и богат ванпансионски садржај. У Врујцима постоји и једна камп јединица која нужно мора бити адаптирана пратећом инфраструктуром која би побољшала квалитет туристичке услуге. Сугестија је да би могао да се одвоји и простор за изградњу бунгалова у етно стилу типа „*vajanti*“ што би могло да представља посебну атракцију дестинације. Такође, у бројним селима постоје домаћинства која су спремна за прихват гостију (ово се пре свега односи на Ракаре, али и на друга села).

3. Угоститељски капацитети

Осим смештајних капацитета битна су и улагања у угоститељске капацитете и у промотивне активности потенцирање традиције богате домаће кухиње и њених специјалитета. Угоститељски објекти дају посебан „печат“ свакој дестинацији и представљају један од њених основних специфичних туристичких обележја. Овде упућујемо критику квалитету и квантитету угоститељских услуга на нивоу целокупне Општине, јер се они тренутно налазе, на врло ниском нивоу, што се са развојем туризма нужно мора мењати. Осим домаће кухиње и традиционалних српских специјалитета потребно је да постоје и посластичарнице и ђевабџинице, као и локали са све популарнијом и траженијом популарно званом „*здравом храном*” или званично, органском храном.

Важна сугестија за будући развој угоститељства је да неки из групе ресторанских ланаца (домаћих или страних), путем франшизинг система пословања, може видно да обогатити туристичку понуду дестинације, нудећи традиционалне специјалитете са којима овај крај не оскудева. Такође, сугестија је и изградња етно-ресторана и кафића у српском сеоском стилу који би свакако употпунили угоститељску понуду дестинације, и посетиоцима пружили посебан доживља приликом боравка. Архитектура овог краја чији су један од основних обележја, односно стилова тзв. „*vajanti*“ и сл. могу послужити као пример за будуће инвеститоре. Ово би уједно био и пример за друге туристичке дестинације у Србији, обзиром на богатство и разноликост наше националне архитектуре и кухиње пре свега.

4. Основни правци развоја бањског туризма

Први зачеци Бање Врујци били су у насељу Попадић, у чијем атару се налазе и термоминерални извори и лековито минерално блато. Ширење бање је логична последица повећане туристичке тражње на насеља Горња Топлица, односно Берковац на југу, и села Ракари на северу. У јавности се уобичајено користи термин Бања Врујци који је проблематичан због нерешених имовинско правних односа.

У званичној републичкој статистици насеље се може наћи са називом Бања Врујци – Горња Топлица. Бања Врујци није још увек уврштена у ред бања на подручју Републике Србије. Бројни проблеми оптерећују ову процедуру. Чланом 2. Закона о бањама се каже:

„Сматра се да су испуњени услови у погледу уређености и опремљености подручја у смислу члана 1. став 1. закона, ако бања има:

- 1) организовану здравствену службу;
- 2) објекте и уређаје за коришћење природног лековитог фактора;
- 3) објекте за смештај и боравак посетилаца;
- 4) одговарајуће комуналне и друге објекте (водовод, канализација, саобраћајнице, ПТТ и електрообјекте и јавне зелене и рекреационе површине).“

И поред усвојеног плана генералне регулације насеља Горња Топлица, практично на терену је врло мало урађено. Изградња бањске инфраструктуре је императив који се нужно мора испоштовати како би ово питање било решено у корист свих, како резидената (домаћина) тако и све бројнијих туриста.

Светски трендови на туристичким тржиштима наговештавају даљи развој здравственог туризма углавном због промена у начину живота. Србија располаже са

преко 50 здравствено-лечилишних дестинација као и несумњив квалитет термалних вода на којима се заснива њихова понуда, што указује на велики развојни потенцијал Србије у будућности.

Иако се производ здравственог туризма може поделити на два тржишна сегмента а) *здравствени* и б) *wellness*, следећи примере не само земаља са развијеним *spa/wellness* производом, већ и уобичајену категоризацију међународног удружења за здравствени туризам, производ здравственог туризма треба да буде категорисан на следећи начин:

- 1) *Destination spa* - осим класичне понуде укључује све *fitness* и *wellness* компоненте, при чему посетилац има право да бира програм који му највише одговара. Уз класичан хотелски смештај овде је присутна тражња за приватним смештајем.
- 2) *Medical spa* представља категорију која у наредних десет година има највише потенцијала за раст и подразумева све услуге са здравственим и веллнесс компонентама у амбијенту који интегрише класичне и посебне третмане и терапије. Овај тип третмана у нашој понуди бања захтева извесна побољшања и прилагођавања.
- 3) *Mineral spring spa* је сегмент здравственог туризма који се базира на понуди природних, минералних и термалних вода односно понуди разних хидротерапеутских третмана. Овај сегмент у српској понуди има релативно добар статус и потенцијал брзог позиционирања у светској бањској понуди.
- 4) *Resort/hotel spa* је данас можда најпопуларнији вид тражње али и тежње компанија или појединаца да повећају сопствену профитабилност.

У Србији као и у Бањи Врујци здравствени туризам је до сада био оријентисан на квантитет и због тога тренутно није у стању да удовољи стандардима квалитета и захтевима избирљивог међународног тржишта. Највећи потенцијал развоја производа здравственог туризма је у његовој доминантној усмерености према лечењу и рехабилитацији, будући да је међународна тражња за специјализованим здравственим третманима у порасту. Али, упоредо са растом овог вида тражње расте и елемент квалитета ванпансионке туристичке понуде и луксуза, а то представља за бањску понуду ограничавајући фактор, обзиром на стање рецептивних, комуникативних и атрактивних фактора ове дестинације. Зато би било потребно направити селекцију тржишта којима се може пласирати постојећа понуда. На крагак рок Бања Врујци може да се окрене убрзаном развоју и комерцијализацији *proizvoda Medical spa* и *Mineral spring spa*, полазећи од умерених цена и високог квалитета услуга.

Као што смо већ истакли подручје општине Мионица обилује изворима термо-минералних вода, а хотели који би се изградили би уз традиционалне програме би могли да уводе *wellness* понуду и *antistres* програме, масаже, ароматерапију, *fitness treninge* и сл. При томе ове програме треба значајно освежити кроз финансијска улагања, посебно у квалитет смештајне понуде као и опреме за рекреацију и рехабилитацију.

У овом моменту, свакако, један од највећих инвеститора у Бањи Врујци је „МБ консалтинг“. Из Београда. Поред већ три отворена базена, у плану је градња пет луксузних хотела са 4 и 5 звездица и 1.300 лежаја. Тај *wellness centar* који карактерише бистра и топла вода без мириса биће намењен оболењима дегенеративног реуматизма, постреуматских стања, дијабетичарима, васкулопатијским оболењима, хипертензијачарима, проблемима дигестивног тракта и гинекологији. Осим воде на располагању ће бити купке и блато на бази сумпора и угљендиоксида који једини улазе у поре коже. Иначе природна својства воде су изванредна и достижу температуру од 28° С. Инвеститори очекују да ће се ова велика и разноврсна улагања у садржај боравка

и понуду овог центра брзо оправдати. Политика туристичке тражње мора бити основ на коме се мора базирати и планирати изградња и адаптација оваквих објеката и генерално целокупне туристичке дестинације.

5. Приоритети у развоју и неопходна улагања

а) Приоритети:

- 1) Изградња здравственог центра у коме би се након извршеног лекарског прегледа од стране бањског лекара издавао здравствени лист са терапијом која би се издавала посетиоцу бање. Ово тренутно није случај, јер у „бањи“ постоји само амбуланта за мештане али не и за туристе. Тиме члан 2. *Закона о бањама* није испоштован, што је озбиљан недостатак. Ово је најважнији приоритет уколико желимо да Врујци добију статус бањског лечилишта.
- 2) Морају се разграничити објекти које би користили болесници за лечење, од објеката које би туристи користили у рехабилитационе сврхе. Ово би видно допринело организационом побољшању свих услуга у бањи и уједно одговарало савременом концепту бање који промовише тзв. „*welnes centre*“ и „*spa*“ бање („*Salus per aquam*“ – здравље уз помоћ воде) где су садржаји окренути туристима без обзира на старосну доб и где је акценат на превенцији.
- 3) Медицински третмани захтевају одговарајућу опрему. Обзиром на бројне инвеститоре који желе да пружају приватне медицинске услуге, мора се прописати минимум или боље речено стандардизација медицинских услуга и опреме које би један овакав објекат морао да има да би могао да пружа ову врсту услуга.
- 4) Постојећи објекти, пре свега хотел „*Врујци*“ и одмаралиште „*Термоелектро*“ не одговарају потребама савременог бањског лечилишта. Објекти који се граде од стране приватних инвеститора морају бити подвргнути строгој законској регулативи како би могли да пружају услуге које захтева бањско лечење.
- 5) Категоризација смештајних објеката и испуњавање свих стандарда о смештају туриста које су предвиђене законом је задатак свих носилаца туристичке активности на овој дестинацији.
- 6) Изградња неопходне пратеће инфраструктуре која би употпунила боравак у бањи. Ван пансионски садржаји и инфраструктура туристичке дестинације су свакако елемент коме туристи данас посвећују велику пажњу. Ово тим више, јер је реч о бањском лечилишту. Неки од ових садржаја би свакако подразумевали и изградњу аква парка. У једном оваквом објекту би се могло контролисати који од базена је за коју групу туриста. Данас на пример дечије базене користе пензионери што је недопустиво. Приходе од аква парка би могла да остварује општина уколико би била један од инвеститора. Аква парк је добар пример изградње имица дестинације и привлачења великог броја туриста у бању.

б) Неопходна инвестициона улагања:

Да би функционисала у пуном смислу речи, за Бању Врујци је неопходно урадити следећа улагања:

- Изградњу канализационог система за отпадне воде са одговарајућим системима за њихово пречишћавање.
- Изградњу насељске и општинске санитарне депоније смећа, као и система за

прикупљање, елиминацију и рециклажу отпада.

- Изградња адекватног паркинг простора. На читавом простору бање нема адекватног паркинг простора. У сезони ово је озбиљан проблем са којим се суочава бања, јер су улице буквално закрчене возилима.
- Изградња аутобуског стајалишта или станице. Тренутно у бањи нема ни једног аутобуског стајалишта са пратећом инфраструктуром.
- Асфалтирање свих улица у непосредном окружењу бањског центра.
- Изградња већег броја мостова преко реке који би повезали насеље Попадић са бањским центром (насеља Берковац, Горња Топлица, Ракари) и на тај начин омогућили повезивање и интегралност бање као једне јединствене туристичке дестинације.
- Уређење и осавремењавање јавне расвете на целом простору бање.
- Постављање туристичке сигнализације.
- Изградња нове или адаптација постојеће поште која би одговарала потребама бање
- Уређење неког облика продајног простора. Постојеће пијачне тезге се налазе готово на целокупном простору бање и руже њен изглед.
- Уређење и адаптација парка.
- Изградњу већег броја спортских терена.
- Постоји могућност изградње тзв. „стазе здравља“ до села Струганик родне куће Војводе Живојина Мишића.
- Куповина туристичког возића који би могао да превози путнике, како по бањи, тако и до Рибничке пећине и Струганика.
- Изградња већег броја мењачница.
- Изградња већег броја апотека. Тренутно у бањи нема довољно апотека.
- Одрживи развој је начело које се мора поштовати при инвестиционом планирању. На простору око бање према подацима Туристичке организације Рибница се налази између 2.500 и 3.000 викендица. Општина мора да јасно пропише услове које морају да испуне овакви објекти, као и добијање дозвола али њиховог укупног броја. Општина мора инсистирати на планској градњи. Уколико се ово питање благовремено не реши, природни амбијент бање али и све што произилази из овога ће битно утицати на њену судбину.
- Заустављање индустријализације бање.
- Улагање у различите облике организовања културно – уметничких програма, чиме би се побољшао квалитет боравка у дестинацији.

Ово су неки од неопходних корака који би свакао помогли формирању Бање Врујци као важне туристичке дестинације и омогућили њено уврштавање на туристичку мапу бањских лечилишта Србије. Испуњавањем ових услова створили би се услови да Бања Врујци, а тиме и општина Мионица, дугорочно реши бројна питања која је данас видно оптерећују. Нека од њих су свакао: депопулација, незапосленост, оживљавање привреде, привредна заосталост, итд. Мултипликовани ефекти које туризам има на привреду и живот грађана би се веома брзо осетили.

Закључак

Поред повољних природних услова за развој бањског туризма, он се на подручју Општине Мионица до сада развијао стихијски. Није постојала адекватна планска акција која би се спровела у дело и пружила одређене резултате. Појединци и поједина правна лица, били су водјени сопственим интересом приликом

улагања у изградњу смештајних капацитета и туристичку инфраструктуру, при чему је занемариван интерес целине. На овај начин се политика развоја бање као туристичке десинације несвесно пренебрегавала, и данас на читавом простору општине постоје бројна нерешена питања која на директан и/или индиректан начин су у додиру са питањем развоја туризма, као и питањем регулационог плана. Обзиром да је туризам, поред пољопривреде, једна од окосница привредног развоја ове општине, нужно је направити приоритете у њеном развоју који се могу и морају спровести у акцију. Једно од базичних начела је о „одрживи развој“, тим пре, јер у Мионици, у осталом као и на подручју Бање Врујци, постоји за сада, релативно добро очуван природни амбијент, који је, на жалост, у последње време почео да се нарушава изградњом одређених индустријских капацитета. Уколико се буду поштовали неки од приоритетних захтева туристичког развоја о којима је било речи у овом раду, могу се очекивати и позитивни ефекти. Ово је од интереса као резидената који имају и показују интерес за развој туризма, тако и туриста који у све већем броју посећују бању.

Литература

1. Стратегија развоја општине Мионица, Институт за економику пољопривреде, Београд, 2007. године
2. Интерни подаци Института за економику пољопривреде, Београд добијени на основу истраживања спроведеног на терену у периоду 2007. године.
3. Подаци добијени од Туристичке организације „Рибница“.
4. Публикација „Општине у Србији“ за 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 год. Републички завод за статистику, Република Србија.
5. Службени гласник Скупштине општине Мионица бр.7., Година ХИИ, 01. децембар 2006. године
6. „Закон о туризму“, службени гласник републике србије, бр. 36/2009.
7. www.banjesrbije.net
8. www.mionica.org
9. www.mionica.eu
10. www.banjavrujci.net